

## כללים והנהגות

המאשרים והמקימים מאת השר המפקח על בתי ספר לעם בעיר ווילנא והגליל. בעד תלמודי בית ספר לנערי בני ישראל. הנקוב בשם "הדר מתקן" אשר הקם על ידי ה' ראקאוושציק.

- 1) הנער בהקיצו משנתו, ירחץ ידיו, פניו, צוארו, ואזניו, וישיב שערות ראשו, ואחרי כן יברך על הציצית כחק.
- 2) ככלות חובותיו הגיל, ידרוש את שלום הוריו בברכת הבקר וישתחוה לפניהם ביראת הכבוד; גם ידרוש את שלום אחיו ואחיותיו הכבירים ממנו ליניסם ואחרי שתותו חמים (טחעט) ישנן את למודיו הנתונים לו ממורי בית הספר ויפגד מהוריו ביראת הכבוד וישים פעמיו לבית הספר.
- 3) התלמיד מכן שמונה שנים ומעלה בבואו לבית הספר, יתפלל תפלת שחרית תחת השגחת המורים אשר הקמו ללמד תורת ה' והאמונה הקדשה.
- 4) אחר התפילה בצליל הפעמון, יקה התלמיד את מקומו בבית הספר בהשקט ובכניוה, ולא ברעם וברעש. וכן גם בעת חליפת המורים (Перемѣна) ובלכתו מבית הספר.
- 5) החובה על כל תלמיד ללכת את רעהו באהבה ואחזה, ולא בגאון וגאון, ויהיו הפני ובגדי רעהו יקרים בעיניו לשמרם מכל נזק. ואם אחד מהם ינע ברעהו לרעה ויקום ריב ומדון ביניהם, או בדברים אחרים, אין כל צדקה לתלמיד הנעלב להשיב הרפה אל חיק רעהו; כי אם יתאונן עליו באוני המורה המקשה, או לפני מורה הראש.
- 6) בשבתו לאכול ולשתות ארוחת הבקר לפני הלמוד בבית הספר, או בעת חליפת המורים, ירחץ ידיו ויברך על נטילת ידים; ועל הלחם יברך לפניו ולאחריו, ואם התלמיד לא ידע לברך הברכה הדרושה לסעודתו, יפנה לריש דוכנא והוא יברך אתו מלה במלה.
- 7) התלמידים בבית הספר ידברו ביניהם רק בשפת רוססיא, וגם בביתם יתאמצו בכל עז לדבר אך בשפת רוססיא.
- 8) בבית הספר בעת למודי חול ישבו התלמידים בלי מצנפות על ראשם.
- 9) התלמידים בלכתם לבית הספר וכשובם, ישאו על שכמם הכריך עור (табачка) השמורים בתוכו ספריהם, חברותיהם וכלי הכתיבה הנחוצים להם.

10) התלמידים בלכתם ברחוב ובכל מקום, לא יתהוללו בדרכם, כי אם ילכו דרכם בשקט ובנחת, ולפנות דרך לכל איש לבלי נגוע באיש להעה.

11) תלמיד בית הספר בפגשו ברחוב את אחד השוים האלה. שר גליל הלמודי להשכלת העם (Ночлеатель) או עליושו, השוים המפקחים על בתי ספר לעם בוויילנא והגליל (Директоры и Инспекторы) שר הגליל הארון הגענעראלל גובערנאמאר ושר הפלך (Губернатор) יתן איתות כבוד ויקר להם בהסירו מצנפתו מעל ראשו. וכן בפגשו את הרב מטעם הממשלה ומורי הצדק ישתחוה לפניהם בתרדת קדש, וגם בפגשו מורי ומדריכי בית הספר, יסיר מצנפתו מעל ראשו ביראת הכבוד.

12) התלמידים לא ילכו לשוה בעיר או חוץ לעיר או בבית משחק בלי רשיון הוריהם או מדריכיהם; וגם אז לא ילכו יחידי מבלי מנהל או מרדוך.

13) התלמידים בביתם יתהלכו במישרים ובענות חן, מבלי עורר ריב ומדון בין אנשי הבית, ולהיות בשלום ובשלוה גם עם אָקוּי ואחיותיו הצעירים ממנו, וכן עם העבדים והשפחות.

14) בכל שבתות השנה ומועדי ה', ההובה על התלמיד ללכת עם הוריו או מדריכיו בבית ה' להתגלל שמה; ועליו לדעת שרגליו עומדות בבית ה' ולכן ישפוך שיהו וצקון להשו לפני שוכן שמים בכל לבבו; ולא ידבר את רעהו בבית ה' ואם נהוץ לו לצאת מבית ה' או יבקש רשיון מאביו או ממדריכו.

15) גם בביתו לפני ארוחתו, יוחר הנער לרחוץ את ידיו ולברך ברכת על נטילת ידים ועל הלחם; ואחר אכלו יברך ברכת המזון, גם יוחר לברך על כל מאכל ומשתה ועל כל פרי העץ ופרי הארמה.

16) התלמיד עד תשע שנים, לא יאָחר לתת לעפעפיו תנוסה משעה 10 בלילה, ולקום משנתו בשעה 7 בבקר; ומבן תשע ומעלה, יעכב לנח בשעה 11 בלילה, ולקום בשעה 6 בבקר.

17) הנער מבן תשע ומעלה, במרם ישכב על מטתו, ישנן את למודיו הנתונים לו ליום המחרת, ואחרי כן יקרא קריאת שמע על המטה, וישכב לנח.

18) פעם אחת בכל חרש, ביום השבת, יבאו התלמידים עם הוריהם בבית הספר (לא לחובה כי אם רשות) בחוף משעה 2 עד שעה 4, ובקיץ משעה 5 עד שעה 7 אחר הצהרים, ובפני הוריהם יבָּנְנו התלמידים בלמודי קדש.

פעם אחת בשבוע תהיה אספת המורים, ומורה הראש יתעץ ביהר עם המורים המְשָׁנִים כדת מה לעשות בנערים השובבים המְשָׁרְכִים דרכם ומתחסי הסדר, ולענשם על פּי תקי הסעיפים §§ 37—38 מהאיינסטרוקציה למורי בתי ספר לעם בגליל וויילנא.

מִסְדּוּ וּמִפְקָדוֹן עַל בֵּית סֵפֶר לְנַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָא בְּשֵׁם "חֵדֶר מִתְקַן" בּוּוּיִלְנָא

יחושע ראקאווישצ'ים

### כללים והנהגות

בער תלמידי כלכלה (Пенсионеры) של בית הספר הנקוב בשם "חֵדֶר מִתְקַן הַמְּאֻשְׁרִים וְהַמְּקִימִים מֵאֵת הַשָּׁר הַמִּפְקָד עַל בֵּית סֵפֶר לְעַם בּוּוּיִלְנָא וְהַגְלִיל".

### א.

#### מזון ומשקה

- 1) חמים (מחעע) בשעה התשיעית בבקר ינתן לכל אחד מתלמידי הכלכלה חלת לחם חטה אחת 1/2 פונט משקלה, עם שני כוסות חמים מתוקים.
  - 2) ארוחת הבקר: בשעה 11 עם 40 רגעים בבקר ינתן לכל אחד 1/2 פונט לחם עם 2 לאטה חמאה
  - 3) ארוחת הצהרים: בשעה 2 אחר הצהרים ינתן לכל אחד שתי קערות. ארוחת ירק עם כשר 1/4 פונט, ותבשיל או צלי 1/2 פונט.
  - 4) ארוחת הערב: בשעה 8 ינתן לכל אחד חלת לחם חטה אחת 1/2 פונט משקלה עם שני כוסות חמים מתוקים; או 1/2 פונט לחם עם 2 לאטה חמאה עם שני כוסות חמים מתוקים.
- הערה א כל תלמידי כלכלה יאכלו ארוחתם (ארוחת הצהרים) על שלחן אחד ביהר עם המפקד על בית האָלל בחדר מיוחד לזה.
- הערה ב בימי מועד ושבת יוסב ארוחתם מכפי ערך ימי החול.

### ב.

#### חֵדֶר הַמְּמוֹת

על כל 15 תלמידים יהיה חדר מיוחד לישון, עם מכונה (אָרְבֵּה) לנקות האוויר (Вентилиция) ומטה לכל אחד לבר עם כרים וכסותות וכל הרברים הדרושים לזה.

Издательство Еврейского университета в Вильне

## В. Надзоръ.

- 1) Послѣ обѣда, въ хорошую погоду, пансіонеры въ сопровожденіи надзирателя отправляются на 1½ ч. на прогулку; а если погода этому благоприятствовать не будетъ, то воспитанники, до начала послѣ-обѣденныхъ уроковъ, будутъ заниматься про себя, въ комнатѣ, въ присутствіи надзирателя: гимнастикой, пѣніемъ, дѣтскими играми, чтеніемъ одобренныхъ М. Н. П. для дѣтей книжекъ и т. п., смотря по желанію пансіонеровъ.
- 2) Послѣ ужина ученики, подѣ наблюдениемъ и при помощи особаго лица, готовятъ къ слѣдующему дню уроки, а затѣмъ въ 11 ч. вечера отправляются спать, прочитавъ вслухъ молитву на сонъ грядущій.
- 3) По субботамъ, годичнымъ праздникамъ и вообще въ неучебные дни, пансіонеры въ сопровожденіи надзирателя, послѣ повторенія и приготовления заданныхъ уроковъ, отправляются на прогулку, которая можетъ продолжаться отъ 2 до 3 часовъ, а въ случаѣ ненастной погоды, воспитанники проводятъ эти дни согласно 1 пункту В.
- 4) По субботамъ и годичнымъ праздникамъ, надзиратели вмѣстѣ съ пансіонерами отправляются въ синагогу для общественной молитвы, гдѣ и наблюдаютъ за поведеніемъ порученныхъ имъ надзору дѣтей.
- 5) Правила для приходящихъ учениковъ, насколько они могутъ касаться пансіонеровъ, обязательны для послѣднихъ, какъ вообще для учениковъ училища.

## Г. Мѣры взысканія за лѣнность и проступки.

Для исправленія лѣнливыхъ учениковъ—пансіонеровъ и искорененія въ нихъ разныхъ дурныхъ наклонностей и привычекъ, содержатель училища примѣняетъ мѣры: а) опредѣленные въ §§-хъ 37 и 38 инструкціи народ. учителямъ В. У. О. и б) лишеніе одного блюда при обѣдѣ, обѣдъ не за общимъ столомъ и лишеніе права участія въ общей прогулкѣ отъ одного до 7 дней.

Содержатель Образцоваго Хедера *О. Раковщикъ.*

Дозволено цензурою. 6 Ноября 1882 года. Вильна.

Типографія А. ЗАКА, Большая улица, домъ доктора Значинскаго.

## ההשגחה והעיון

(1) אחר ארוחת הצהרים, ביום צת, תלמידיו-כלכלה בחברת המפקח על בית הכלכלה, ילכו לשוח בעיר או חוץ לעיר 1½ שעה ואם יהיה יום סגריר. או יתקנו הנערים בחדר המיוחד לזה. בתנועת תנו. (Гимнастика) לשור בשורים, בשעשועי הילדים ובקריאת ספרים נחוצים לצעירים המאשרים משר ההשכלה.

(2) אחר ארוחת הערב, התלמידים ישגנו את למודם תפון להם על יום המחרת ובשעה 11 בלילה, אחרי קניאם קריאת שמע על המטה, ילכו לגום שנתם.

(3) בכל שבתות השנה ומועדי ה' גם בלמי התפש, תלמידיו-כלכלה אחרי שנגם את למודם הנתן להם כמורי בית הספר, ילכו בחברת המפקח לשוח בשדה, על זמן שתי שעות או עד שלש שעות. ואם יהיה יום סגריר, הנערים יתקנו קאמור בסעיף 1 §.

(4) בכל שבתות השנה ומועדי ה', המפקח על תלמידיו-כלכלה ילכו לבית התפלה להתפלל. ומלבר כל אלה, תהיה השקפה כללית על מצבם הרוחני, לנטוע בלבבם מרות ישרות ונעלות.

המפקח יבדוק מהם הנהגות ישרות ואם יש מהם המעטים יבדוק מהם הנהגות רעות.

האם המפקח יבדוק מהם הנהגות רעות ויש מהם המעטים יבדוק מהם הנהגות ישרות.

ענין ושבת מוסר לתלמידים העצלים מפירי חק ומתקני הקדר.

לפרש סקר תלמידיו-כלכלה, עצלות והנהגות אי-ישרות, מורה הראש יעניש באחת משתי אלה.

(1) או על פי הסעיפים 37—38 §, או תחת שתי קערות תבשיל, יתן להם רק קערה אחת, ואלא יאכלו על השלחן בחברת בני גילם, כי אם בפני עצמם; גם יאבדו זכותם ללכת לשוח, מיום אחר עד ייבעה ימים.

אחת יום עד ייבעה ימים.

מנסד ומפקח על בית ספר לנערי בני ישראל הנקוב בשם חדר מתקן בוויגנא.

יהושע ראקאוושציק.

המפקח יבדוק מהם הנהגות ישרות ואם יש מהם המעטים יבדוק מהם הנהגות רעות.

Дозволено цензурою. 6 Ноября 1882 года. Вильна.

Евр. текстъ печ. въ тип. Каценеленбогена.

11) При встрѣчѣ съ Г. Попечителемъ В. У. О., его Помощникомъ, Гг. Директоромъ, Инспекторомъ Народ. Учил. Вил. Губ., Генералъ-Губернаторомъ, Губернаторомъ, казеннымъ и духовнымъ раввинами, ученики обязаны отдавать имъ должное почтеніе, а именно: предъ первыми снимать фуражки, а предъ послѣднимъ ограничиваться вѣжливымъ поклономъ; равнымъ образомъ ученики должны привѣтствовать при встрѣчѣ вѣжливымъ поклономъ, со снятіемъ фуражки, всѣхъ преподавателей училища.

12) Ни одинъ ученикъ не въ правѣ посѣщать публичныя мѣста, гулянья или зрѣлища безъ разрѣшенія своихъ родителей или опекуновъ и безъ сопровожденія старшаго.

13) Ученики обязаны вообще вести себя дома скромно, обходиться со всѣми въ домѣ вѣжливо, отнюдь не позволяя себѣ дразнить прислугу или своихъ меньшихъ братьевъ и сестеръ.

14) Отправляясь съ родителями или опекуномъ по субботамъ и годичнымъ праздникамъ въ синагогу на общественную молитву, ученики должны твердо помнить, что они находятся въ храмѣ Божіемъ и поэтому, благоговѣйно молясь Богу, не должны чѣмъ нибудь отвлекаться, отнюдь не позволяя себѣ никакихъ неприличныхъ выходокъ или разговаривать съ товарищами и т. п.; если воспитаннику понадобится на короткое время оставить синагогу, то онъ обязанъ предварительно испрашивать на то разрѣшенія у своего отца или опекуна.

15) Предъ ѣдою дома, воспитанники обязаны тоже предварительно мыть руки свои и произносить затѣмъ установленныя благословенія, а послѣ ѣды—застольную молитву; равнымъ образомъ предъ вкушеніемъ какого нибудь плода или предъ питьемъ, ученики должны также предварительно произносить положенныя краткія благословенія.

16) Ученики до 9-лѣтняго возраста отправляются спать не позже 10 час. вечера и встаютъ не ранѣе 7 ч. утра, а перешедшіе этотъ возрастъ воспитанники ложатся спать въ 11 ч. вечера и встаютъ не позже 6 час. утра.

17) До отхода ко сну, ученики старшаго возраста, приготовивъ заданныя къ слѣдующему дню уроки, обязаны предварительно, не спѣша, прочесть молитву на сонъ грядущій и пожелать родителямъ или опекуну и старшимъ въ домѣ спокойной ночи.

18) Ежемѣсячно, а именно въ субботу, воспитанники обязаны, по желанію своихъ родителей, являться въ училище: зимою отъ 2 до 4 час., а лѣтомъ отъ 5 до 7 ч. по полудни, для испытанія, въ присутствіи своихъ родителей, въ знаніи пройденнаго въ теченіи мѣсяца по евр. предметамъ.

При нарушеніи сихъ правилъ и для исправленія лѣнливыхъ учениковъ и искорененія въ нихъ разныхъ дурныхъ наклонностей и привычекъ, содержатель училища, по совѣту съ другими преподавателями онаго, подвергаетъ таковыхъ учениковъ взысканіямъ, опредѣленнымъ въ §§-хъ 37 и 38 инструкціи народнымъ учителямъ Виленскаго учебнаго округа. Содержатель *О. Раковщикъ*.

## П Р А В И Л А

содержанія 30 пансіонеровъ при частномъ Евр. училищѣ, содержимомъ въ г. Вильнѣ О. Раковщикомъ, утвержденныя Г. Директоромъ Народныхъ Училищъ Виленской Губерніи 16 Октября 1882 г., № 3553

### А. П и щ а.

- 1) ЧАЙ. Въ 9 час. утра каждому пансіонеру дается одна пшеничная булка, вѣсомъ въ  $\frac{2}{3}$  фун. съ 2-мя стаканами сладкаго чая.
- 2) ЗАВТРАКЪ. Въ 11 час. 40 мин. утра, каждому воспитаннику отпускается по  $\frac{1}{2}$  фун. хлѣба съ 2-мя лот. масла.
- 3) ОБѢДЪ. Въ 2 час. по полудни—обѣдъ, состоящій изъ 2-хъ блюдъ: щей съ мясомъ ( $\frac{1}{4}$  ф.) и супа съ мясомъ ( $\frac{1}{2}$  ф.) или жаркаго и т. п.
- 4) УЖИНЪ. Въ 8 час. вечера—ужинъ, состоящій изъ пшеничной булки, въ  $\frac{2}{3}$  фун. съ двумя стаканами сладкаго чая, или же изъ  $\frac{1}{2}$  фун. хлѣба съ 2 л. масла при тѣхъ-же 2-хъ стаканахъ сладкаго чаю.

*Примѣчаніе 1-е.* Всѣ ученики обѣдаютъ за общимъ столомъ вмѣстѣ съ надзирателемъ въ особой комнатѣ.

*2-е.* Въ праздничные и субботніе дни пансіонерамъ отпускается, сравнительно, лучшая пища.

### Б. С п а л ь н я.

На каждые 15 учениковъ полагается одна комната съ устроенною въ ней вентиляціей; каждому ученику предоставляется койка съ необходимыми спальными принадлежностями.

*Примѣчаніе:* Въ видахъ соблюденія должнаго порядка въ спальнѣ учениковъ будетъ спать и надзиратель.

# П Р А В И Л А

для учениковъ частнаго мужскаго еврейскаго училища, содержимаго въ городѣ Вильнѣ О. Раковщикомъ, утвержденныя Г. Директоромъ Народныхъ Училищъ Виленской Губерніи 16 Октября 1882 г., № 3552.

1) Вставши утромъ со сна, ученики немедленно умываютъ руки, лице, шею и уши и причесываютъ волосы, а затѣмъ произносятъ установленное краткое благословеніе надъ нитями видѣнія (цицисъ).

2) Выполнивъ положенную въ предъидущемъ пунктѣ обязанность, воспитанники здороваются съ родителями и старшими братьями и сестрами и, покушавъ чаю, повторяютъ вторично свой урокъ; а затѣмъ, попрощавшись съ родителями и старшими въ домѣ, отправляются въ классъ.

3) Пришедши въ училище, ученики старшаго возраста (съ 8 л.), приступаютъ къ чтенію утреннихъ молитвъ, подѣ наблюдениемъ и руководствомъ преподавателей предметовъ Закона евр. вѣры (меламдовъ).

4) Послѣ звонка, каждый ученикъ занимаетъ опредѣленное ему мѣсто въ классѣ, безъ малѣйшаго шума; равнымъ образомъ при выходѣ изъ класса на перемѣну или домой, соблюдается ими полная тишина.

5) Каждый ученикъ въ отношеніи къ своему товарищу долженъ быть ласковъ, по возможности предупредителенъ въ случаѣ его нужды и дорожить вещью товарища, какъ своею собственною; въ случаѣ обиды со стороны товарища, ученикъ ни въ какомъ случаѣ не имѣетъ права самовольно расчитаться съ обидчикомъ, а долженъ принести свою жалобу на него учителю или содержателю училища.

6) При приѣмѣ пищи или питья въ училищѣ утромъ, до начала ученія, или же во время перемѣнъ, ученикъ обязанъ, по правиламъ Евр. религіи, мыть руки свои и произносить положенныя евр. закономъ благословенія, а если ученикъ не въ состояніи этого дѣлать, то онъ, въ такомъ случаѣ, обращается къ надзирающему, чтобы онъ произносилъ съ нимъ слово въ слово требуемое благословеніе.

*Примѣчаніе:* Чтеніе упоминаемыхъ въ 3 и 6 пун. молитвъ и благословеній для учениковъ младшаго возраста (до 8 л.) составляетъ, кромѣ религіозной обязанности, и предметъ ученія.

7) Ученики въ училищѣ говорятъ между собою исключительно на русскомъ языкѣ, стараясь, по возможности говорить и дома по-русски.

8) Во время преподаванія общихъ предметовъ, ученики обязаны сидѣть безъ шапокъ.

9) Идя въ училище для учебныхъ занятій и равно возвращаясь изъ онаго, всѣ ученики обязаны нести на спинѣ ранцы съ уложенными въ нихъ необходимыми учебными принадлежностями.

10) На улицѣ и во всѣхъ публичныхъ мѣстахъ, ученики обязаны держать себя скромно, соблюдая порядокъ, благоприличіе и вѣжливость, не причиняя никому никакого безпокойства.